

besloot zijn, mutatis mutandis, ook op de hierboven genoemde boekjes toepasselijk; ook deze leze men, ook al kent men Faust en de Divina Comedia van buiten, om Bierens de Haan. Er zijn trouwens meer punten van overeenkomst tusschen de beide hollandsche schrijvers wier laatsten arbeid ik hier voor me heb. Beiden zijn zij liefdevol en geestdriftig, beiden hebben zij iets van den ijverenden prediker, maar toch méér van den geïnspireerden kunstenaar. De heer Bierens de Haan is ouder, harmonischer; hij is ook meer filosoof. Maar de jonger, onstuimiger Havelaar sleept u dan ook meer mede, of drijft u voort.

Het boekje over Goethe's Faust is overigens wel precies wat de heer Simons voor zijn serie verlangd zal hebben: een zeer helder, duidelijk en eenvoudig, een echt volksboekje. Dat over Dante is fijnere kost. Het geeft ook nieuwe inzichten en — als ik mij niet bedrieg — een nieuwe opvatting van Dante's geheele oeuvre. Ik acht het niet mijn taak daarop hier verder in te gaan. Een kort exposé zou trouwens vrijwel onmogelijk zijn, Men leze dus, men leze, men verrijke zich, en geniete. Niet het minst van Bierens de Haan's eenvoudig-klaar stijl, beheerscht, maar nooit doodgewekt, altijd aansprekend, frisch en krachtig — 't is als hoorde men de levendestem.

Wel beiden echte, vólle menschen, deze heeren Havelaar en Bierens de Haan. Tijdgenooten om trotsch op te zijn — al staan ze misschien niet op het keuzelijstje van den Nieuwen Groene!

H. R.

M. H. VAN CAMPEN, *Over Literatuur, Critisch en Didactisch* (Nederlandsche Bibliotheek, onder leiding van L. Simons), Amsterdam, Maat^j voor Goede en Goedkoope Lectuur, zonder jaartal.

En ziehier nog een ander echt en vól mensch, M. H. van Campen, een geestdriftige, ook hij, een schoonheidzoeker en denker over schoonheid en kunst. En ook weer een weinig een prediker, didactisch

aangelegd, gaarne en goed doceerend, nooit „schoolmeesterlijk”.

Ik lees hem altijd met innig genoegen, ofschoon hij mij weleens ongeduldig maakt. Hij kan n.l. zoo afdwalen, zich laten gaan op zijpaden, door toevallige wendingen van zijn stijl voor hem geopend. Hij is een voortreflijk stilist, maar, ofschoon eenvoudig van hart, zoo verzot op stijl, dat hij — als een verliefde jongen — zich nu en dan door zijn aangebedene op den kop laat zitten. Nu en dan, zeg ik hoor! Meestal is hijzelf de heerscher, en dat hoort ook zoo, niet waar?... tenminste — laat ik voorzichtig zijn — waar het geen aangebeden vrouwen, maar aangebeden stilistische fraaiigheden betreft.

Kijk, als ik nu Van Campen was, dan zou ik zeker nog een heele of halve pagina op deze vergelijking, van stijl met vrouwtjes, doorgaan, er misschien aardige dingen over zeggen, maar u tevens lichtelijk ongeduldig maken, want gij zijt dit stukje gaan lezen, niet om een stilistisch rondedansje met mij te maken, maar om te weten wat ik te zeggen heb over M. H. van Campen en zijn boekje over Litteratuur.

Nu, als ik dit heele boekje eens met u doorging, bladzij na bladzij, critiek na critiek, zou ik er heel wat over te zeggen vinden. Maar, de opmerking is al meer gemaakt (o.a. door mij): critiek op critiek — men kan ten slotte wel aan den gang blijven en wij hebben ook betere dingen te doen. Ieder moet zijn zegje maar hebben. En als dat zegje goed gezegd wordt, en als dan tevens hij die 't zegt een mensch is als van Campen, dan is het prachtig, dan doet hij ons genieten. Maar er is ook dan eigenlijk niet méér reden, instemming met zijn beweringen te betuigen of daartegen te protesteeren, niet méér dan waar het de beweringen van een romanpersoon of van een dramafiguur geldt.

In dit boekje komt één passage voor, die ik hier even wil afschrijven. Van Campen heeft het over de absoluut noodzakelijke concentratie van den artiest en zegt dan:

„Doet een kunstenaar dit willekeurig: